

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

ΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΥΣ ΥΠΕΣΤΗ

ΤΟ ΡΩΜΑΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Οἱ ἄνθρωποι ἠθέλησαν νὰ παραδώσωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς οὐχὶ μόνον τὰ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς των γεγονότα, ἀλλὰ καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτα ἐγένοντο, προσδιορίζοντες τοῦτον ἀπὸ τινος ἀξιωματημονεύτου συμβάντος. Πρὸς τοῦτο ἀπητεῖτο χρονικὴ τις μονὰς, καὶ ὡς τοιαύτην μετεχειρίσθησαν κατ' ἀρχὰς τὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρετήρησαν, ὅτι διὰ χρονικὰ διαστήματα ὀλίγον τι μεγάλα, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ἦτο τόσον μέγας, ὥστε οὐχὶ μόνον καθίστατο δυσμνημόνευτος, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔδιδεν, ἔνεκα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἀκριβοῦς ἰδέαν τοῦ παρελθόντος χρόνου. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τῶν δυσκολιῶν τούτων μετεχειρίσθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἑτέρας χρονικὰς μονάδας ἐχούσας δεδομένας σχέσεις μετὰ τῆς πρώτης.

Δὲν προτιθέμεθα ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα τὰς διαφόρους χρονικὰς μονάδας, τὰς ὁποίας τὰ διάφορα τῆς γῆς ἔθνη μετεχειρίσθησαν, οὔτε τὰς τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας οἱ αὐτοὶ λαοὶ ἐπῆνεγκαν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν προγενεστέρων αὐτῶν παραδεχθείσας μονάδας, θέλομεν μόνον διέλθει ἐν συντόμῳ τὰς διαφόρους τροποποιήσεις, ἃς τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ὑπέστη, καὶ διηγήσει διὰ βραχέων, περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου καὶ τοῦ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Δουτικοῖς.

Ἡ πρώτη μονὰς, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν ἡμέραν μετεχειρίσθησαν συνέκειτο ἐκ 304 ἡμερῶν καὶ διηρεῖτο εἰς 10 μῆνας. Ὁ πρῶτος μὴν ἐκαλεῖτο Μάρτιος (Mars = Ἄρης, θεὸς τοῦ πολέμου, ἐξ οὗ ὁ Ῥωμύλος διίσχυρίζετο ὅτι κατήγετο), ὁ δεύτερος Ἀπρίλιος (Aprilis), ὁ τρίτος Μάϊος (Maia, ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ), ὁ τέταρτος Ἰούνιος (Junius, κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ Junonius)· τὰ ὀνόματα τῶν λοιπῶν ἐξ μνηῶν παρίστων ἀπλῶς τὴν τάξιν αὐτῶν· Πέμπτος (Quintilis), Ἑκτος (Sextilis), Ἑβδομος (September, ἐξ οὗ Σεπτέμβριος), Ὀγδοος (October, ἐξ οὗ Ὀκτώβριος), Ἐνατος (November, ἐξ οὗ Νοέμβριος), Δέκατος (December, ἐξ οὗ Δεκέμβριος).

Οἱ μῆνες Μάρτιος, Μάϊος, Πέμπτος καὶ Ὀγδοος συνέκειντο ἐκ 31 ἡμερῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξ ἐκ 30.

Ῥωμύλος ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ῥώμης συνέστησε τὴν δεκάμηνον ταύτην περίοδον, ἣν ἐκάλεσεν ἔτος. Ἀλλ' ἐπειδὴ 304 ἡμέραι δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν τροπικὸν ἔτος (1) ὅπερ σύγκειται ἐκ 365 ἡμ., 242264, ἢ 365 ἡμ., 5 ὥρ., 48' 51" 6, αἱ ἐορταὶ τῶν Ῥωμαίων δὲν συνέπιπτον πάντοτε εἰς τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἔτους, αἱ δὲ ὥραι τοῦ ἔτους δὲν ἀντεστοίχουν πάντοτε εἰς τοὺς αὐτοὺς μῆνας.

Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀτόπου τούτου, Νουμᾶς ἡ κατὰ τινὰς Ταρκύνιος, προσέθηκε 51 ἡμέρας εἰς τὰς 304 τοῦ Ῥωμύλου. Ἐπειδὴ δὲ αἱ προστεθεῖσαι 51 ἡμέραι δὲν ἤρχουν πρὸς σχηματισμὸν δύο νέων μηνῶν, ἐδανείσθησαν ἀφ' ἐκάστου μηνὸς, συγκειμένου ἐκ 30 ἡμερῶν, μίαν ἡμέραν καὶ οὕτως ἀπετελέσθη ἄθροισμα 57 ἡμερῶν, ἃς διήρεσαν εἰς δύο μέρη, εἰς 29 καὶ 28, καὶ ἐκ μὲν τῶν 29 ἡμερῶν ἐσχημάτισαν τὸν μῆνα Ἰανουάριον, ἐκ δὲ τῶν 28 τὸν Φεβρουάριον, ὥστε ἐπὶ Νουμᾶ τὸ ἔτος ἀπετελεῖται ἐκ 355 ἡμερῶν καὶ διηρεῖτο εἰς 12 μῆνας.

Μετά τινα καιρὸν, παρατηρήσαντες ὅτι ἡ γενομένη προσθήκη ἦτον ἀκόμη ἀνεπαρκής, προσέθετον νέον τινὰ μῆνα κατὰ διετίαν. Ὁ μὲν οὗτος συνέκειτο κατ' ἀρχὰς ἐξ 22 ἡμερῶν, ἃς παρενέθετον μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 Φεβρουαρίου. Μετὰ ταῦτα ἀφῆκαν εἰς τοὺς ἱερεῖς τὴν φροντίδα νὰ δίδωσιν εἰς τὸν προστεθέντα μῆνα τὸ κατάλληλον μῆκος πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐσχηματίσθη ὁ νέος οὗτος μὲν. Οἱ ἱερεῖς ὅμως κατεχράσθησαν τῆς ἐξουσίας ταύτης εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον ἔπεσεν εἰς μεγάλην ἀταξίαν. Τούτου ἕνεκα Ἰούλιος Καῖσαρ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιφέρῃ τροποποιήσιν τοιαύτην, ὥστε αἱ αὐταὶ καταχρήσεις νὰ μὴν δύνανται πλέον νὰ λάβωσι χώραν.

Προσεκάλεσε πρὸς τοῦτο ἐξ Ἀλεξανδρείας τὸν ἀστρονόμον Σωσιγένην μεθ' οὗ συνειργάσθη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ δώσωσιν εἰς τὸ πολιτικὸν ἔτος μέσσην τινὰ τιμὴν ἐκ 365 ἡμ. 6 ὥρ. συγκειμένην. Ἡ μέση αὕτη τιμὴ εἶναι μεγαλειτέρα τῆς ἀληθοῦς κατὰ 11', 8", 4. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πολιτικὸν ἔτος, διὰ νὰ ἀρχίζῃ πάντοτε τὴν αὐτὴν τῆς ἡμέρας ὥραν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ἔπρεπε νὰ περιέχῃ ἀκέραιον ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἀπεφασίσθη νὰ δώσωσιν εἰς τὸ πολιτικὸν ἔτος 365 ἡμέρας καὶ νὰ προσθέτωσι κατὰ τετραετίαν μίαν ἡμέραν εἰς αὐτὸ, ἐν ἄλλαις

(1) Ὁ ἥλιος διέρχεται δις κατ' ἔτος διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ, τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. Τὸ σημεῖον τοῦ Ἰσημερινοῦ, δι' οὗ διέρχεται τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου τὸ ἔαρ, καλεῖται σημεῖον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, τὸ δὲ μεταξὺ δύο ἐαρινῶν διαβάσεων τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ χρονικὸν διάστημα καλεῖται τροπικὸν ἔτος.

λέξεσι, τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη ἔπρεπε νὰ περιέχωσι 365 ἡμέρας, τὸ δὲ ἀκόλουθον 366, τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη 365, τὸ ἀκόλουθον 366 καὶ οὕτω καθεξῆς. Διὰ νὰ διατηρήσωσι δὲ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ Νουμᾶ προσέθηκαν δύο ἡμέρας εἰς τοὺς μῆνας Ἰανουάριον, Ἑκτον (ὅστις μετὰ ταῦτα ἐπωνομάσθη Αὐγούστος πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου, διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις τὰς ὁποίας προσέφερεν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον) καὶ Δεκέμβριον, καὶ μίαν μόνον εἰς τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον, Ἰούνιον, Σεπτέμβριον καὶ Νοέμβριον. Δὲν μετέβαλον δὲ τὸν μῆνα Φεβρουάριον, μολονότι ἦτον ὁ μικρότερος, διὰ νὰ μὴν ταραῖξωσι τὴν λατρείαν τῶν καταχθονίων θεῶν εἰς οὓς ὁ μῆν οὗτος ἦτον ἀφιερωμένος.

Τὸ ἄθροισμα τῶν δώδεκα τούτων μηνῶν ἀποτελεῖ 365 ἡμέρας, τουτέστιν, ὅσας τὸ πολιτικὸν ἔτος ἔπρεπε νὰ ἔχῃ συνήθως. Ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν τὸ ἔτος ἔπρεπε νὰ περιέχῃ 366 ἡμέρας. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀπεφάσισε νὰ προστίθεται ἡ συμπληρωματικὴ αὕτη ἡμέρα μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ὅστις ἦτον ὁ μικρότερος. Ἡ 24 ἡμέρα τοῦ μηνὸς τούτου ἐκαλεῖτο *sexto-calendes*; διὰ νὰ μὴ μεταβάλλῃ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἀκολουθῶν ἡμερῶν ἐκάλεσε τὴν συμπληρωματικὴν ταύτην ἡμέραν *bissexto-calendes*. Ἐντεῦθεν ὠνόμασαν καὶ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἡ προσθήκη αὕτη ἐγένετο βίσεκτον (*bissextile*).

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰσαχθεῖσα τροποποίησις ἐκλήθη Ἰουλιανὴ τροποποίησις, καὶ τὸ ἡμερολόγιον, Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον. Πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὠνόμασαν τὸν μῆνα Πέμπτον (*Quintilis*) καθ' ὃν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐγενήθη Ἰούλιον. Εἶπομεν ἄνωτέρῳ ὅτι ὁ μὲν Ἑκτος (*Sextilis*) ὠνομάσθη Αὐγούστος. Ἀκολουθῶς οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης Τιβέριος, Κλαύδιος, Νέρων καὶ Δομιτιανὸς προσεπάθησαν νὰ ἐγγράψωσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸ ἡμερολόγιον, ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν ἠδυνήθησαν.

Τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὸ 44 ἔτος πρὸ Χριστοῦ. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους τούτου προσδιωρίσθη εἰς τρόπον ὥστε αἱ κυριώτεραι τοῦ ἔτους ἑορταὶ νὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα χώραν κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἰς ἃς ὤφειλον ν' ἀντιστοιχῶσιν. Ἐνεκα τούτου τὸ προηγούμενον ἔτος τὸ 45 Π. Χρ. συνετέθη ἐκ 45 ἡμερῶν καὶ ἐκλήθη ἔτος συγχύσεως.

Οἱ ἱερεῖς, εἰς οὓς ἡ ἐκτέλεσις τῆς γενομένης τροποποιήσεως ἐνεπιστεύθη, ἠπατήθησαν νομίσαντες ὅτι ἕκαστον βίσεκτον ἔτος περιόδου τινὸς ἀπετέλει μέρος τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς ἀκολουθοῦ περιόδου, καὶ προσέθετον κατὰ τριετίαν μίαν ἡμέραν. Ἡ ἀπάτη αὕτη διήρκεσε 36 ἔτη, τὸ δὲ προκύψαν ἐκ τούτου σφάλμα διώρθωσεν ὁ Αὐγούστος ἀφαιρέσας τὰς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο προστεθείσας ἐκ περισσοῦ ἡμέρας.

Ἐπὶ τοῦ ἡμερολογίου οὕτω τροποποιηθέντος ἐβασίσθη ἡ ἐν Νικαίᾳ

κατὰ τὸ 325 ἔτος Μ. Χρ. συγκροτηθεῖσα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος πρὸς προσδιορισμὸν σταθεροῦ τινος κανόνος διὰ τὴν μεταβλητὴν τοῦ Πάσχα ἑορτῇ. Ὁ κανὼν οὗτος ὑποθέτει ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία θέλει συμβαίνει πάντοτε τὴν 21 Μαρτίου, ὡς τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 325. Τὸ πρᾶγμα ἤθελεν ἔχει οὕτως, εἰάν ἡ μέση τιμὴ τοῦ πολιτικοῦ ἔτους ἦτον ἴση τῇ τοῦ τροπικοῦ. Ἀλλ' ἐρρέθη ἀνωτέρω ὅτι ἡ μεταξὺ τούτων διαφορὰ εἶναι 11', 8", 4. Ἐνεκα τῆς διαφορᾶς ταύτης ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία μετ' ἀριθμὸν τινα ἐτῶν, μετὰ 129 ἔτη περίπου, ἀντὶ νὰ συμβῇ τὴν 21 Μαρτίου, συγέβη τὴν 20, μετὰ παρέλευσιν ἴσου ἀριθμοῦ ἐτῶν συνέβη τὴν 19 καὶ οὕτω καθεξῆς.

Οἱ ἀστρονόμοι παρατηρήσαντες τοῦτο εἰδοποίησαν τὸ κοινὸν καὶ διάφοροι Πάπαι πρὸ τοῦ Γρηγορίου τοῦ XIII, ἐπεχείρησαν νὰ φέρωσι τὴν κατάλληλον διόρθωσιν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν ἐπιχείρησιν των ἔνεκα διαφορῶν αἰτιῶν. Τέλος πάντων Γρηγόριος δ' XIII κατὰ τὸ ἔτος 1582 Μ. Χρ. ἐπέφερε νέαν τροποποίησιν, ἥτις, καίτοι μὴ οὔσα ἀκριβεστάτη, ἐγένετο δεκτὴ σχεδὸν παρὰ πάντων, ὡς οὔσα ἐπαρκὴς ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἰδοὺ δὲ εἰς τί αὕτη συνίσταται.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 325 Μ. Χρ. μέχρι τοῦ ἔτους 1582 παρῆλθον 1257 ἔτη. Ἐνεκα τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ ἔτους διαφορᾶς ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέβη 10 ἡμέρας πρότερον, ἢτοι τὴν 11 Μαρτίου, ἀντὶ νὰ συμβῇ τὴν 21, ὡς κατὰ τὸ ἔτος 325. Διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν προτέραν τῆς κατάστασιν Γρηγόριος δ' XIII ἀπεφάσισε νὰ ὀνομασθῇ ἡ ἀκόλουθος ἡμέρα τῆς 4 Ὀκτωβρίου τοῦ 1582 ἔτους ἀντὶ 5 Ὀκτωβρίου, 15 Ὀκτωβρίου · πρὸς τούτοις, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ σφάλμα λάβῃ χώραν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, ἀπεφάσισε νὰ παρενθέτῃ εἰς 400 ἔτη 97 βίσεκτα ἀντὶ 100, ὡς τοῦτο ἐγένετο εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον. Οὕτως ἀφαιροῦνται 3 ἡμέραι ἐν διαστήματι 400 ἐτῶν, ἢτοι 75 δεκάκις χιλιοστὰ τῆς ἡμέρας κατ' ἔτος, ἐπομένως ἡ μέση τιμὴ τοῦ πολιτικοῦ ἔτους γίνεται, ἀντὶ 365 ἡμερῶν, 25 ἑκατοστῶν τῆς ἡμέρας, 365 ἡμ., 2425, τιμὴ διαφέρουσα πολλὰ ὀλίγον τῆς μέσης τιμῆς τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Τὰς δὲ 97 ἡμέρας παρενθέτουσιν οὕτω.

Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον βίσεκτα ἔτη εἶναι ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς, ὁ ἐκφράζων τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶναι διαιρέσιμος διὰ 4 (διότι ἡ Ἰουλιανὴ τροποποίησις ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὸ 44 ἔτος Π. Χρ. · ἐπομένως τὸ ἔτος 4 Μ. Χρ. ἦτο βίσεκτον, ὡς καὶ τὰ ἔτη 8, 12, 16 κτλ., ἐπομένως τὰ ἔτη 1400, 1500, 1600 εἶναι βίσεκτα. Ἐπειδὴ εἰς 400 ἔτη ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν 97 βίσεκτα, ἀπεφασίσθη νὰ θεωρῶσιν ὡς κοινὰ ἔτη ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς, ὁ ἐκφράζων τὴν τάξιν αὐτῶν, ἔχει οὐδὲ εἰς τὸ τέλος μηδενικὰ, ἐκτὸς ἐκείνου, οὗτινος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκατοντάδων εἶναι διαιρέσιμος διὰ 4. Παραδείγματος χάριν, τὰ ἔτη 1600, 1700, 1800, 1900 ἔπρεπε κατὰ τὸ

Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον νὰ ᾔῃ βίσεκτα, κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων ἐτῶν μόνον τὸ 1600, οὗτινος ὁ ἀριθμὸς 16 τῶν ἐκατοντάδων εἶναι διαιρέσιμος διὰ 4, εἶναι βίσεκτον, τὰ δ' ἔτη 1700, 1800, 1900 εἶναι ἔτη κοινὰ. Τὸ ἔτος 2000 εἶναι βίσεκτον, τὰ ἔτη 2100, 2200, 2300 κοινὰ, καὶ οὕτω καθεξῆς. Οὕτως ἐκ 400 ἐτῶν (ἀπὸ τοῦ 1600 μέχρι τοῦ 2000) ἀφαιροῦνται τρεῖς ἡμέραι, ἐπομένως 400 ἔτη περιέχουσι 97 βίσεκτα ἀντὶ 100.

Τὸ Γρηγοριανὸν ἔτος εἶναι ἀκόμη μεγαλείτερον τοῦ τροπικοῦ κατὰ ο ἡμ. 000236, ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι τόσον μικρὰ, ὥστε χρειάζονται περὶ τὰ 4000 ἔτη, ἵνα ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία μετατεθῇ κατὰ μίαν ἡμέραν.

Ἡ γενομένη τροποποίησις ὠνομάσθη Γρηγοριανὴ τροποποίησις, καὶ τὸ ἡμερολόγιον, Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Εἶπομεν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1582 ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέβη 10 ἡμέρας πρότερον, ἤτοι τὴν 11 Μαρτίου. Ἐπειδὴ τὰ ἔτη 1700, 1800 ᾔσαν κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον βίσεκτα κατὰ δὲ τὸ Γρηγοριανὸν κοινὰ, ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἡμερολογίων διαφορὰ ηὔξησε κατὰ δύο ἡμέρας. Ἡ διαφορὰ αὕτη θέλει αὐξηθῇ κατὰ μίαν ἀκόμη ἡμέραν τὸ ἔτος 1900, ὥστε ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία θέλει συμβῇ τὴν 8 Μαρτίου κατὰ τοὺς τὸ Ἰουλιανὸν ἀκολουθοῦντας ἡμερολόγιον, κατὰ δὲ τοὺς παραδεχθέντας τὴν Γρηγοριανὴν τροποποίησιν τὴν 21 Μαρτίου, ὡς καὶ κατὰ τὸ ἔτος 325 μ. Χρ.

Ἡ Γρηγοριανὴ αὕτη τροποποίησις δὲν ἐγένετο δεκτὴ ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ μεταξὺ ἀκόμη τῶν Καθολικῶν.

Ἡ Γαλλία παρεδέχθη τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον τὴν 10/22 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1582, ἡ Γερμανία τὸ ἔτος 1600 τὴν 19/1 Φεβρουαρίου.

Ἡ Δανημαρκία, Σουηδία, Ἑλβετία ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῆς Γερμανίας.

Ἡ Πολωνία παρεδέχθη τὴν τροποποίησιν τὸ 1586 ἔτος, ἡ δὲ Ἀγγλία τὸ 1752 3/15 Σεπτεμβρίου, διότι ἡ διαφορὰ εἶχεν αὐξηθῇ κατὰ μίαν ἡμέραν ἔνεκα τοῦ ἔτους 1700, ὅπερ, ὡς προείπομεν, ᾔτο βίσεκτον κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ἐνῶ κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ᾔτο κοινόν.

Ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἠκολούθησεν εἰσέτι τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, οὐχὶ ὡς μὴ ἀληθὲς καὶ ὀρθόν, διότι εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ πεισθῇ περὶ τούτου, ἂν κατὰ τὴν 21 Μαρτίου παρέβαλε τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας μὲ τὸ τῆς νυκτὸς μεταχειριζόμενος οὐχὶ χρονόμετρα, ἀλλὰ τὸ τυχόν ὥρολόγιον, οὔτε ὡς ἀντιβαῖνον εἰς τὰ θρησκευτικὰ, διότι τί κοινὸν μεταξὺ θρησκείας καὶ διαρκείας τοῦ ἔτους; ἀλλὰ διότι τὸ καθ' ἡμᾶς ἔπρεπε νὰ παραλείψῃ τότε, ὅτε ἡ τροποποίησις ἐγείνεν, 10 ἑορτασίμους ἡμέρας, ὅπερ οὔτε τότε οὔτε τώρα εἶναι εὐκόλον.

Οὐχ ᾔττον ὁμως, ἐπειδὴ μετὰ τινὰ ἔτη ἡ διαφορὰ θέλει κατασταθῇ

τόσον μεγάλη, ὥστε ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα θέλει συμβαίνει περὶ τὸ θέρος, ἥτο καλὸν νὰ προλάβωσι τοῦτο ἡ παρενθέτοντες εἰς τὸ ἐξῆς 97 μόνον ἔτη ἀντὶ 100 εἰς 400 ἔτη ἡ κάλλιον θεωροῦντες ὅλα τὰ ἐπερχόμενα ἔτη κοινὰ μέχρις οὗ ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συμβῇ τὴν 21 Μαρτίου, ὡς τοῦτο συνέβη, ὅτε ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ συνεκροτήθη Σύνοδος, καὶ ἀκολουθοῦντες εἰς τὸ μετὰ ταῦτα τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τρόπον τῆς παρενθέσεως τῶν βισέκτων ἔτων. Οὕτως ἀνεπαισθήτως πως, ἀνευ θρησκευτικῆς παρενοχλήσεως, καὶ μετὰ 52 ἔτη (διότι τὸ ἔτος 1900 θέλει εἶναι κοινόν) ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία θέλει συμβῇ τὴν 21 Μαρτίου καὶ θέλομεν ἐπανέλθει εἰς τὰ ἴδια.

Ἐν Παρισίοις, τῇ 1/13 Σεπτεμβρίου 1862.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Β. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ.